

**KURUCZ D. ISTVÁN FESTŐMŰVÉSZ
(1914 – 1996)**

Születésének századik évfordulóján - munkássága előtt tisztelgve - az életművét jelentős számú alkotással reprezentálva emlékkiállítás rendezett a Tornyai János Múzeum a hódmezővásárhelyi Alföldi Galériában.

A vásárhelyi születésű, és azt tudatosan vállaló, de Budapesten élő alkotó életműve, munkássága és személyisége emblematikus módon meghatározó a vásárhelyi képzőművészeti folyamatában.

Szikárságával, tömondatokban fogalmazott mondandójával az Alföld és a Hortobágy embereinek hétköznapjaival rendkívüli szuggesztív időszelleteket dokumentál rajzosan megfogalmazott képein.

Az örökké kutató szenvedélye és széles érdeklődése folytán munkásságában festőileg új értelmet nyer a magyar festészetben már az előző évszázadokban is jelenlévő "pusztamotoívum". A kép felületén feszülő horizont eget és földet meghatározó aránya új tartalommal gazdagodott az ő festői felfogásában. A természet rendje, fensége, a nagy lélegzetvételi nyugalma a földön, az ember emberi beavatkozásának jellegzetes motívumai sorakoznak szerény egyetértésben. E jelenségek ábrázolására technikailag is különleges megoldást alkalmaz. Feleleveníti a klasszikus technikát, a tojástemperát, amely bársonyos színvilágával, levegőségével alkalmas a rajzosan fogalmazott felületkezelésre. Ezen technika elterjesztésében jelentős szerepet vállalt, ellentételezve a bizonytalan kémiai eredetű szintetikus anyagok elterjedését.

„Pista bátyám”gyerekkoromtól kezdve egy jelenség volt. Ez a fogalom a jelenséghez rendelve a több évtizedes ismeretségünket végigkísérte.

KURUCZ D. ISTVÁN EMLÉKÉT IDÉZVE

Tabánban laktunk gyermekkoromban az Ádám utcában, ő az özvegy édesanyjával, Kurucz nénival a Tükör utcában. A háború után, a vásárhelyi tevékenységét követően, 1948-ban Budapestre költözött. 1949-től a Képzőművészeti Főiskolán tanított Szőnyi István mellett mint tanársegéd. Édesanyját látogatva időnként az ötvenes évektől idehaza egyúttal felkereste a vásárhelyi barátait és ismerőseit. Többek között gyakran megfordult Almási Gyula Béla festőművész kollegájánál. Almási tőlünk kb. száz méterre az Ilo-na utcán lakott, akivel én mint érdeklődő gyermek napi kapcsolatban voltam. Az emlékezetes találkozásra itt került sor. Késő őszre járt az idő, amikor beszélgetéseink közben váratlanul megjelent egy majd két méter magas, magashomlokú, fekete hajú, szálfa termé-tű ember. Nagy fekete esőköpenyfele palástban, ami számomra így inkább egy nagy madár képzetét keltette. Velem akkor alig váltott néhány szót, biztatott, hogy dolgozzak, és én meghatódva hallgattam a messziről jött ember történeteit. Ezután gyakrabban, mint "múzeumi gyerek" Galyasi Miklós szellemi körében, a múzeumban tevékenykedve találkoztam hazalátogatásai alkalmával és a többi Vásárhelyen megforduló képzőművésszel, illetve a nyári gyakorlaton lévő főiskolai hallgatókkal.

Miután felvettek a főiskolára, Budapesten az első évben a hirdetőtáblán feltűnt egy hirdetés. Fakultatív módon, murális témában képzést hirdetett Kurucz D. István. Több évfolyamtarssal örömmel jelentkezünk erre a stúdióra, bár nem órarendi keretben volt. Kezdtük az alapismeretekkel, a klasszikus „gesső” alapozással, barátságos, közvetlen hangulatban, lelkesen gyarapítva ismereteinket egy félévig. Egyszer idézést kaptunk a rektortól, hogy jelenjünk meg kihallgatáson. Mint kiderült, a vétkünk csupán az volt, hogy spontán módon látogattuk ezt a stúdiómat, amely akkor valakinek az útjában volt, és sértette a tekintélyét. Később fájó szívvel tapasztaltuk, hogy ezért felmondással büntették Kurucz D. Istvánt.

Kapcsolattartásunk időszakos jelleggel fennmaradt. Mint főiskolás és kollégista, hétvégeken a Százados úti művésztelepen látogattam Kamotsay István szobrászt, aki szintén vásárhelyi, és így egyúttal sort kerítettem a vele való találkozásra, aki szintén az egyik műteremben ott dolgozott.

Az Őszi Tárlatokon való rendszeres szereplése, melynek egyik életre hívója is volt, továbbá a Tükör utcai szülői házuk beutalásos művészteleppé való felajánlása tovább egyengette a közöttünk fennálló emberi kapcsolatot. Főiskolai tanulmányaim befejezése után hazatérve a Tükör utcai alkotóházban kezdtem önállóan elindítani alkotói pályámat Kurucz néni kedves segítőkészsége mellett.

Hajdúböszörmény Hortobágytól nem távollévő település, ahol a Hajdú-Bihar megyeiek életre hívtak egy nyári művésztelepet az-zal a nem titkolt szándékkal, hogy a környező szomszédos országokból a magyar alkotóknak is fórumot teremtsenek. Ezt az elképzelést megtoldva felsőbb elgondolás szerint 1976-tól a Képzőművész Szövetség hivatásos művészek nemzetközi teleppé minősítette, és művészeti vezetőként Csohány Kálmánt, Kurucz D. Istvánt és engem jelöltek. Ez a napi munkakapcsolat 15 éven keresztül egy-egy hónapig sok beszélgetés és szakmai vita lehetőségével szolgált. A Hortobágyra való közös kirándulások, a kinti festések hangulata ma is szívmengető érzés számomra.

Mivel, mint említettem, érdeklődése és közéleti tevékenysége is sokirányú volt. E folyamat részeként komolyan foglalkozott a rajztanárképzés és a szakmai továbbképzés problémáival. Engem mint az akkori szegedi Tanárképző Főiskola rajz tanszékének vezetőjét, rendszeresen ellátott különböző elképzelésekkel és beadványokkal, és kapacitált ezek koordinálására. Sajnos igen sok ellenállásba és elutasításban részesült. Ebben a tanári tisztemben fiát, Andrászt a vásárhelyi Bethlen Gábor Gimnáziumban és leányát, Máriát, a szegedi tanárképző rajz tanszékén négy évig tanítottam, segítettem diplomájuk megszerzésében.

A hajdúhadházi pannók készültével tovább sikerült ennek a műfajnak a kereteit bővíteni. Pista bátyám szakmai tapasztalata, bölcsessége, tömondatos kritikája megszívlelendő útravaló volt a sikeres feladat megoldásához.

Képeivel ismét találkozva felsorakoznak bennem azok a személyes emlékek, amelyek a képek születéséhez kötődnek, és azok a gyakorlati megoldások, melyek az idősebb mester tapasztalataiból felém áradtak. Bizonyára mások számára is átsugároznak képeiről azok a hiteles érzelmek, melyek ismeretében tágabban ismerhetjük fel önmagunk valóságát, mint Vásárhely egy meghatározott arculatát, hogy segítségével építhető legyen tovább az a folyamat, melynek mi, a következő nemzedék, részesei vagyunk.

Ez a teljesítmény, amit munkássága tükröz, szerencsére életében is jutalmazásra került. 1971-ben *Érdemes művész* lett, 1985-ben pedig *Kossuth-díjjal* jutalmazták. A szűkebb környezet, a szülőváros is méltó módon 1988-ban díszpolgárává választotta.

Tisztelgve emlékezem Kurucz D. Istvánra, kedves Pista bátyámra, akinek a szellemisége, munkássága szoros kötésben épül be városunk szellemi életébe és az országos vetületbe, biztatást és ösztönzést is adva ezzel az érdeklődők és a műgyűjtők széles táborának.

Hézső Ferenc